Nüfus Politikaları

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Nüfus politikası**, ülkelerin nüfusun yapısı, dağılışı, nitelik ve niceliğine yönelik aldığı karar ve uygulamalardır. Temel hedef nüfus artış hızını düzenlemektir; nüfusun yapısı ve dağılışı da hedeflere dâhildir. Doğum ve ölüm oranları, yaş yapısı, eğitim, savaş, salgın, göç, kentleşme ve iş gücü ihtiyacı politikaları belirler; bu etkenler değiştikçe politikalar da değişir.
- **Nüfus artış hızını azaltma:** Doğum oranı yüksek gelişmekte olan ülkelerde eğitim ve sağlık hizmetlerinin yetersiz kalması, kaynakların aşırı tüketimi, işsizlik, konut açığı ve çarpık kentleşmeyi önlemek amaçlanır. **Nüfus artış hızını artırma:** Doğum oranı düşük, yaşlı nüfusu fazla gelişmiş ülkeler (ör. Almanya, Japonya, İsveç) aileyi ve doğumu destekleyerek iş gücü açığı ve nüfus azalmasını önlemeye çalışır.
- **Nüfusun ülke içindeki dağılışını düzenleme:** Bölgesel eşitsizlikleri gidermek için nüfusu dengeli dağıtmaya yönelik politikalardır (ör. Kanada, Endonezya, Avustralya, Norveç). **Demografik yapıyı iyileştirme:** Eğitim, sağlık, okuma yazma ve istihdamı geliştirerek nüfusun niteliğini artırmaktır. **Göç politikası:** Çalışma çağı nüfusu yetersiz ülkeler göç almaya yönelik uygulamalar yapar (ör. Almanya, Katar, Kanada, Avustralya).
- **Demografik fırsat penceresi**, çalışma çağındaki nüfus oranının bağımlı nüfus (çocuk ve yaşlı) oranından yüksek olduğu dönemdir; eğitim ve istihdam doğru planlanırsa kalkınma için büyük fırsattır. Toplam doğurganlık hızının kadın başına yaklaşık 2,1'in altına düşmesi uzun vadede nüfusun kendini yenileyememesi anlamına gelir.
- **Türkiye'de** nüfus potansiyeli kalkınmanın temel unsuru olarak görülmüştür. Cumhuriyet'in ilk yıllarında savaşlarda azalan nüfusu artırmaya yönelik politikalar uygulanmış; 1960'lı yıllardan itibaren hızlı nüfus artışına karşı nüfus planlaması politikalarına geçilmiştir. Doğurganlığın yenilenme düzeyinin altına düştüğü son yıllarda ise aileyi destekleyen ve nüfusun niteliğini artırmayı amaçlayan politikalar öne çıkmıştır.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Ülkelerin nüfusun yapısı, dağılışı, nitelik ve niceliğine yönelik aldığı karar ve uygulamalara ne ad verilir?

A) Nüfus projeksiyonu
B) Nüfus sayımı
C) Nüfus politikası
D) Demografik dönüşüm
E) Nüfus yoğunluğu

2 Nüfus politikası türlerini örnekleriyle eşleştiriniz.

1. Artış hızını artırma 2. Artış hızını azaltma 3. Göç politikası 4. Dağılışı düzenleme

a) Doğum oranı çok yüksek bir ülkede aile planlaması hizmetlerinin yaygınlaştırılması
b) Kalabalık başkentten az nüfuslu bölgelere yerleşenlere teşvik verilmesi
c) Yaşlanan bir ülkede ücretli ebeveyn izni ve kreş desteği verilmesi
ç) İş gücü açığı olan bir ülkenin yabancı işçilere çalışma izni kolaylığı sağlaması

3 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) Nüfus politikaları zaman içinde değişebilir.
( ) Yaşlı nüfusu fazla gelişmiş ülkeler genellikle nüfus artış hızını azaltmaya çalışır.
( ) Demografik fırsat penceresinde çalışma çağındaki nüfus oranı yüksektir.
( ) Göç politikası da nüfus politikasının bir parçasıdır.

4 Aşağıdaki ülkelerden hangisi kitapta nüfus artış hızını **artırmaya** yönelik politika uygulayan ülkelere örnek olarak verilir?

A) Japonya B) Afganistan C) Pakistan D) Hindistan E) Etiyopya

5 Bir ülkede çalışma çağındaki nüfus oranının bağımlı nüfus oranından yüksek olduğu döneme ne ad verilir?

A) Nüfus patlaması
B) Demografik fırsat penceresi
C) Beyin göçü
D) Kentsel ısı adası
E) Nüfus mübadelesi

6 Aşağıdakilerden hangisi nüfus artış hızı çok yüksek olan bir ülkenin karşılaşabileceği sorunlardan biri **değildir**?

A) İş gücü açığı nedeniyle yabancı işçiye ihtiyaç duyulması
B) Konut açığı
C) Eğitim hizmetlerinin yetersiz kalması
D) İşsizlik
E) Doğal kaynakların aşırı tüketimi

7 Nüfus politikalarının belirlenmesinde etkili olan faktörlerden dördünü yazınız.

8 Aşağıdakilerden hangisi **demografik yapıyı iyileştirme** politikasına örnektir?

A) Doğum yapan annelere yalnızca vergi cezası verilmesi
B) Sınırların tamamen kapatılması
C) Kentlerin boşaltılması
D) Sağlık hizmetlerinin azaltılması
E) Okuma yazma oranını ve mesleki eğitimi artırmaya yönelik programlar

9 Almanya, Kanada ve Avustralya gibi ülkelerin göç almaya yönelik politika uygulamasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Nüfusun çok hızlı artması
B) Çalışma çağındaki nüfusun ve iş gücünün yetersiz kalması
C) İşsizliğin çok yüksek olması
D) Doğum oranlarının çok yüksek olması
E) Tarım alanlarının yetersiz olması

10 Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türkiye'de nüfusu artırmaya yönelik politikalar uygulanmasının nedenini yazınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Aşağıdaki tabloda üç ülkenin nüfus özellikleri (temsilî) verilmiştir. Her ülkenin doğal nüfus artış hızını (binde) hesaplayınız ve her ülke için uygun nüfus politikasını yazınız.

Ülke	Doğurganlık	Doğum (‰)	Ölüm (‰)	Ort. ömür	0-14 (%)	65+ (%)
P	5,2	38	8	62	45	3
R	1,3	8	11	84	12	29
S	2,1	15	6	76	22	8

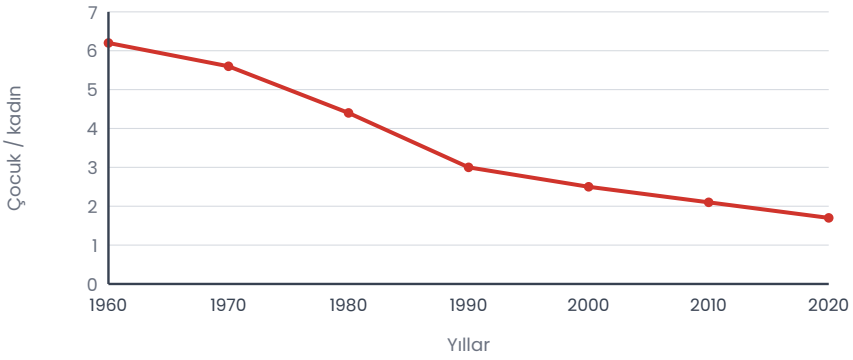
12 Aynı tablodaki ülkelerden hangisi **demografik fırsat penceresi** döneminde olmaya en yakındır?

A) P B) R C) S D) P ve R E) Hiçbiri

13 Tablodaki R ülkesinde uygulanabilecek politikalardan hangisi nüfus artış hızını **artırmaya** yöneliktir?

A) Evlilik yaşının yükseltilmesi
B) Aile planlaması kampanyalarının yaygınlaştırılması
C) Ülke dışına göçün teşvik edilmesi
D) Çocuklu ailelere ücretsiz kreş ve ebeveyn izni sağlanması
E) Sağlık harcamalarının azaltılması

14 Aşağıdaki grafikte bir ülkede toplam doğurganlık hızının (kadın başına ortalama çocuk sayısı, temsilî) değişimi verilmiştir. Grafikteki eğilimi yorumlayınız ve 2020 değerinin nüfusun geleceği açısından anlamını yazınız.

15 Nüfus artış hızını azaltmaya yönelik politikaların amaçları arasında
I. kişi başına düşen millî gelirin düşmesini önlemek,
II. konut açığı ve çarpık kentleşmeyi azaltmak,
III. eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimi iyileştirmek
durumlarından hangileri yer alır?

A) Yalnız III B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

16 Nüfusun büyük kentlerde toplanması sonucu ortaya çıkan bölgesel eşitsizlikleri gidermek isteyen bir ülke aşağıdaki politikalardan hangisini uygulamalıdır?

A) Doğumu yasaklama
B) Göç almaya yönelik politika
C) Nüfus artış hızını artırma
D) Nüfusun ülke içindeki dağılışını düzenleme
E) Ölüm oranını artırma

17 Nüfus artışının yüksek olmasının hem fırsat hem de sorun olarak görülebileceğini birer gerekçeyle açıklayınız.

18 Aşağıdaki uygulamalardan hangisi Türkiye'de 1960'lı yıllardan sonra uygulanan nüfus planlaması politikasıyla **uyumludur**?

A) Çok çocuklu ailelere ek ödül verilmesi
B) Evlenmeyenlerden ek vergi alınması
C) Aile planlaması hizmetlerinin yaygınlaştırılması
D) Nüfusu artırmak için göç teşvik edilmesi
E) Doğum izninin kaldırılması

19 Bir ülkenin nüfus politikasını belirlerken ilk yapması gereken aşağıdakilerden hangisidir?

A) Diğer ülkelerin politikalarını aynen uygulamak
B) Doğumları yasaklamak
C) Tüm göçleri durdurmak
D) Nüfus sayımını kaldırmak
E) Nüfus özelliklerini, fırsat ve sorunlarını analiz etmek

20 Toplam doğurganlık hızının uzun süre kadın başına yaklaşık 2,1'in altında kalması aşağıdaki sonuçlardan hangisine yol açar?

A) Nüfusun hızla gençleşmesi
B) Nüfusun kendini yenileyememesi ve yaşlanması
C) Okul ihtiyacının hızla artması
D) Bağımlı çocuk nüfusun artması
E) Doğal artış hızının yükselmesi

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 İsveç'te ebeveynlere ücretli izin, çocuk ve konut yardımı, ücretsiz kreş ve okul öncesi eğitim gibi olanaklar sağlanmaktadır.
Bu uygulamaların temel amacı ve dayandığı ilke aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

A) Doğurganlığı artırmak – aile ile iş hayatının dengelenmesi ve cinsiyet eşitliği
B) Nüfus artışını durdurmak – aile planlaması
C) Göç vermek – işsizliği azaltmak
D) Kentleri boşaltmak – kırsal kalkınma
E) Evlilik yaşını yükseltmek – eğitim

22 Tablodaki P ülkesiyle ilgili
I. Gelecekte okul, sağlık ve istihdam ihtiyacı hızla artacaktır.
II. Bağımlı nüfus oranı üç ülke arasında en yüksektir.
III. Nüfus artış hızını artırmaya yönelik politika öncelikli olmalıdır.
yargılarından hangileri **doğrudur**?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I ve III

23 Bir ülkede yaşlı nüfus hızla artarken çalışma çağındaki nüfus azalmaktadır. Ülke kısa vadede iş gücü açığını kapatmak, uzun vadede nüfus yapısını dengelemek istiyor.
Bu hedeflere uygun politika bileşimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kısa vadede nitelikli göç almak, uzun vadede aileyi ve doğumu desteklemek
B) Kısa vadede doğumu yasaklamak, uzun vadede göç vermek
C) Kısa vadede aile planlamasını yaygınlaştırmak, uzun vadede sınırları kapatmak
D) Kısa vadede emeklilik yaşını düşürmek, uzun vadede nüfusu azaltmak
E) Yalnızca kentleri boşaltmak

24 Türkiye'nin 1923'ten günümüze nüfus politikalarındaki değişimi nedenleriyle birlikte üç dönem hâlinde açıklayınız.

25 Nüfusu hızla artan bir ülkede "demografik yatırımların yetersiz kalması" ifadesiyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Nüfus sayımlarının yapılmaması
B) Göçlerin durması
C) Yaşlı nüfusun artması
D) Artan nüfusa yetecek okul, hastane, konut ve iş olanaklarının sağlanamaması
E) Doğum oranının düşmesi

26 Demografik fırsat penceresi döneminde olan bir ülke bu fırsatı değerlendirmek için öncelikle aşağıdakilerden hangisini yapmalıdır?

A) Doğumları tamamen durdurmak
B) Genç nüfusu yurt dışına göndermek
C) Eğitim harcamalarını azaltmak
D) Yalnızca yaşlı bakım evleri kurmak
E) Genç nüfusun eğitimine ve istihdamına yatırım yapmak

27 Katar gibi yoğun işçi göçü alan bir ülkenin göç politikasının ortaya çıkarabileceği bir fırsatı ve bir sorunu gerekçeleriyle yazınız.

28 Aşağıdakilerden hangisi bir ülkede doğum oranlarının düşmesinin **nedenlerinden** biri değildir?

A) Kentleşmenin artması
B) Kadınların eğitim düzeyinin yükselmesi
C) Bebek ölüm oranlarının artması
D) Kadınların çalışma hayatına katılımının artması
E) Çocuk yetiştirme maliyetinin artması

29 Aşağıdaki durumların hangisinde bir ülkenin nüfus politikasını **değiştirmesi** en çok beklenir?

A) Nüfus sayımının yeni bir yöntemle yapılması
B) Uzun süre yüksek olan doğurganlığın yenilenme düzeyinin altına inmesi
C) Başkentte yeni bir park açılması
D) Yıllık yağışın bir yıl ortalamanın altında kalması
E) Ülkenin saat diliminin değişmesi

30 Bir ülke hem nüfus artış hızını düşürmeyi başarmış hem de artık nüfusun eğitim, sağlık ve istihdam niteliğini geliştirmeye odaklanmıştır.
Bu ülkenin şu anda uyguladığı politika hangisidir?

A) Nüfus artış hızını artırma
B) Göç verme
C) Demografik yapıyı iyileştirme
D) Nüfus mübadelesi
E) Nüfus artış hızını azaltma

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**